T091 ATĐ 3 (15) Luận A Tỳ Đạt Ma Đại Tỳ Bà Sa Q14-Tạp Uẩn-Luận về Trí

Tạng Luận (Linh Sơn Pháp Bảo)

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 14 235

LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA QUYEÅN 14

LUAÄN VEÀ TRÍ (Phaàn 6)

Hoûi: Caùc phaùp quaù khöù thì taát caû phaùp aáy khoâng coøn chaêng? Ñaùp: Neân laøm thaønh boán caâu phaân bieät, quaù khöù coù hai loaïi, nhö tröôùc giaûi thích. Taän cuõng coù hai loaïi, nhö noùi veà quaù khöù. Trong naøy ñeàu döïa vaøo hai loaïi maø soaïn luaän, quaù khöù vaø taän (khoâng coøn) cuøng coù roäng-heïp, cho neân laøm thaønh boán caâu phaân bieät. Coù quaù khöù maø khoâng phaûi laø heát, nghóa laø nhö Tyø-kheo OÂ-ñaø-di noùi: “Taát caû kieát söû cuûa quaù khöù”, cho ñeán noùi roäng ra. Quaù khöù aáy laø quaù khöù thöù hai. Khoâng phaûi laø heát thì khoâng phaûi laø heát thöù nhaát, bôûi vì thaân Phaät hieän taïi ñaõ ñoaïn heát. Coù heát maø khoâng phaûi laø quaù khöù, nghóa laø nhö Ñöùc Phaät noùi: “Ñeä töû baäc Thaùnh naøy ñaõ heát ñòa nguïc, ñaõ heát suùc sinh, ñaõ heát ngaï quyû, ñaõ heát taát caû haàm hoá nôi choán hieåm aùc.” Hoûi: Trong naøy noùi ñaõ heát ñòa nguïc, laø hieån baøy ñeä töû baäc Thaùnh ñaõ heát ñòa nguïc; ñaõ heát suùc sinh, laø hieån baøy töø ñaây ñaõ heát suùc sinh; ñaõ heát ngaï quyû, laø hieån baøy töø ñaây ñaõ heát ngaï quyû; ñaõ heát taát caû haàm hoá nôi choán hieåm aùc, laø hieån baøy töø ñaây seõ heát caùi gì vaäy? Ñaùp: Chính laø hieån baøy ba ñieàu treân nhöng maø tröôùc môû roäng- sau toùm löôïc, tröôùc taùch bieät-sau toång quaùt, tröôùc töøng böôùc-sau nhanh choùng, tröôùc phaân bieät-sau khoâng phaân bieät. Coù ngöôøi noùi: Ñaõ heát ñòa nguïc-suùc sinh-ngaï quyû, laø hieån baøy töø ñaây ñaõ heát töï taùnh cuûa ba neõo aùc; ñaõ heát taát caû haàm hoá nôi choán hieåm aùc, laø hieån baøy töø ñaây ñaõ heát quaû baùo trong ba neõo aùc kia. Coù ngöôøi noùi: ñaõ heát ñòa nguïc..., laø hieån baøy ñaõ heát ñòa nguïc..., ñaõ heát taát caû haàm hoá nôi choán hieån aùc, laø hieån baøy ñaõ heát caùc loaïi hai hình-voâ hình hoaøng moân trong loaøi ngöôøi, bôûi vì ñoù laø haàm hoá nôi choán hieåm aùc trong loaøi ngöôøi. Coù ngöôøi noùi: Tröôùc hieån

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 14 235 baøy ñaõ heát ñòa nguïc-suùc sinh-ngaï quyû, sau hieån baøy ñaõ heát truù trong

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 14 235

baát luaät nghi (luaät nghi sai traùi), bôûi vì ôû ñoù deõ rôi vaøo haàm hoá nôi choán hieåm aùc. Coù ngöôøi noùi: Tröôùc hieån baøy ñaõ heát ñòa nguïc-suùc sinh-ngaï quyû, sau hieån baøy ñaõ heát taïo ra naêm nghieäp voâ giaùn, bôûi vì nghieäp voâ giaùn aáy phaùt sinh thì rôi vaøo ñòa nguïc. Coù ngöôøi noùi: Tröôùc hieån baøy ñaõ heát ñòa nguïc-suùc sinh-ngaï quyû, sau hieån baøy ñaõ heát ñoaïn maát thieän caên, laø bôûi vì ñoaïn maát thieän caên thì gioáng nhö haàm hoá nôi choán hieåm aùc, neáu khoâng noái tieáp thieän caên thì cheát ñi chaéc chaén rôi vaøo ñòa nguïc. Coù ngöôøi noùi: Tröôùc hieån baøy ñaõ heát caùc quaû cuûa ñòa nguïc..., sau hieån baøy ñaõ heát caùc nhaân cuûa ñòa nguïc... Nhö trong kinh noùi: "Tyø-kheo caùc oâng, neáu thaáy ngöôøi gaây ra aùc haïnh cuûa thaân-ngöõ-yù, thì neân bieát raèng ñaõ thaáy ñòa nguïc hoaëc nhöõng neõo aùc khaùc." Coù ngöôøi noùi: Tröôùc hieån baøy ñaõ heát ñòa nguïc-suùc sinh-ngaï quyû, sau laïi noùi ñaõ heát taát caû hieåm naïn, laø trôû laïi hieån baøy ñaõ heát ñòa nguïc, bôûi vì trong ñòa nguïc khoâng coù quaû thieän; nôi choán hieåm aùc laø trôû laïi hieån baøy ñaõ heát ngaï quyû, bôûi vì nôi aáy thöôøng baàn cuøng thieáu duyeân cung caáp; haàm hoá laø trôû laïi hieån baøy ñaõ heát suùc sinh, bôûi vì thaân taâm rôi vaøo neõo aáy khoù coù theå thoaùt ra, coù luùc sinh ra töø kieáp thaønh luùc kieáp hoaïi thì ôû ñoù môùi maïng chung. Coù ngöôøi noùi: Tröôùc hieån baøy ñaõ heát ñòa nguïc-suùc sinh-ngaï quyû, sau laïi noùi ñaõ heát taát caû haàm hoá nôi choán hieåm aùc, laø ñeàu trôû laïi hieån baøy ñaõ heát quaû baùo cuûa ba neõo aùc, nghóa laø ba neõo aùc ñeàu heát söùc nguy hieåm, bôûi vì nhöõng ñieàu aùc ñaõ höôùng ñeán-ñaõ rôi vaøo hoá saâu. Hoûi: Nay trong ñòa nguïc coøn coù caùc loaïi vaïc soâi-loø than, vaø nguïc toát cuøng voâ löôïng duïng cuï tra khaûo khoå ñau, noùi heát laø nhö theá naøo? Ñaùp: Khoâng höôùng veà vaø khoâng sinh ra cho neân noùi laø heát, nghóa laø ñeä töû baäc Thaùnh khoâng coøn höôùng ñeán nôi aáy, bôûi vì khoâng coøn sinh ra uaån-giôùi-xöù cuûa neõo kia, töø ñaây ñaõ ñaït ñöôïc Phi traïch dieät cuûa nôi aáy. Hoûi: Cuõng coù dò sinh ñaït ñöôïc Phi traïch dieät cuûa ñòa nguïc..., vì sao chæ noùi ñeán ñeä töû baäc Thaùnh maø thoâi? Ñaùp: Bôûi vì ñeä töû baäc Thaùnh ñeàu ñaõ heát, dò sinh phaåm Trung coù ngöôøi chöa heát, cho neân khoâng noùi ñeán. Hoûi: Caùc ñeä töû baäc Thaùnh cuõng heát neõo trôøi ngöôøi, taïi sao chæ noùi heát caùc neõo ñòa nguïc...? Ñaùp: Trong naøy chæ noùi ñeán ngöôøi taát caû khoâng coøn, caùc ñeä töû baäc Thaùnh ñoái vôùi neõo trôøi-ngöôøi, coù ngöôøi chöa heát cho neân khoâng noùi ñeán, ñoù goïi laø heát. Chaúng phaûi laø quaù khöù heát, aáy laø heát thöù hai, chaúng phaûi laø quaù khöù, aáy laø chaúng phaûi quaù khöù thöù nhaát. Coù quaù khöù maø cuõng laø heát, ñoù laø taát caû haønh ñaõ daáy khôûi-chôø daáy

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 14 237

khôûi, cho ñeán noùi roäng ra, ñaây ñeàu laø bieåu hieän roõ raøng veà caùc haønh quaù khöù. Quaù khöù aáy laø ñôøi quaù khöù, heát cuõng nhö vaäy. Coù chaúng phaûi laø quaù khöù cuõng chaúng phaûi laø heát, nghóa laø töø caùc töôùng tröôùc. Trong naøy, nghóa veà töôùng cuûa thanh nhö Tieåu-thöøa giaûi thích, noùi roäng ra

cho ñeán ñieàu naøy laïi noùi theá naøo? Nghóa laø tröø ra taát caû phaùp cuûa ñôøi quaù khöù-thaân Phaät hieän taïi, cuøng uaån-giôùi-xöù trong caùc neõo nhö ñòa nguïc… cuûa ñeä töû baäc Thaùnh ôû vò laïi, choïn laáy hieän taïi coøn laïi taát caû vò lai vaø phaùp voâ vi, laøm thaønh caâu thöù tö. Laïi nöõa, neáu döïa vaøo kieát ñoaïn maø noùi, thì trong naøy döïa vaøo ngoân töø hieån baøy nghóa lyù ñaõ caên cöù theo. Trong boán caâu tröôùc, döïa vaøo ñôøi ñaõ heát vaø khoâng sinh ra ñaõ heát maø noùi veà heát. Nay trong boán caâu naøy, döïa vaøo ñoaïn phieàn naõo maø cuoái cuøng ñaït ñöôïc Traïch dieät (Nieát- baøn), kieán laäp teân goïi cuûa Taän (heát). Coù kieát quaù khöù maø chaúng phaûi laø heát, nghóa laø kieát quaù khöù chöa ñoaïn-chöa bieát khaép, chöa dieät-chöa loaïi boû. Chöa ñoaïn laø chöa thieát laäp ñoaïn tröø bieát khaép. Chöa bieát khaép laø chöa thieát laäp trí bieát khaép. Chöa dieät laø chöa ñaït ñöôïc Traïch dieät chöa loaïi boû laø chöa rôøi boû caùi ñaït ñöôïc aáy. Coù ngöôøi noùi: Chöa ñoaïn laø chöa duøng ñaïo voâ giaùn ñeå ñoaïn, chöa bieát khaép laø chöa duøng ñaïo giaûi thoaùt ñeå bieát khaép, chöa dieät laø chöa chöùng ñöôïc phaùp lìa boû heä thuoäc kia, chöa loaïi boû laø chöa buoâng xaû caùi ñaït ñöôïc lìa xa heä thuoäc aáy. Coù ngöôøi noùi: Boán caâu naøy ñeàu hieån baøy veà nghóa chöa loaïi boû. Ñieàu naøy laïi noùi theá naøo? Nghóa laø caùc dò sinh neáu voán coù phieàn naõo (cuï phöôïc), thì kieát quaù khöù cuûa ba coõi do kieán vaø tu maø ñoaïn; ñaõ lìa duïc nhieãm nhöng chöa lìa nhieãm cuûa tónh löï thöù nhaát, thì kieát quaù khöù cuûa taùm ñòa do kieán vaø tu maø ñoaïn; cho ñeán ñaõ lìa nhieãm cuûa Voâ sôû höõu xöù, thì kieát quaù khöù cuûa neân ñòa do kieán vaø tu maø ñoaïn. Neáu haøng Thaùnh giaû voán coù phieàn naõo tieán vaøo phaàn vò Chaùnh taùnh ly sinh, luùc Khoå phaùp trí nhaãn phaùt sinh thì kieát quaù khöù cuûa ba coõi do kieán vaø tu maø ñoaïn; Khoå phaùp trí ñaõ sinh nhöng khoå loaïi trí chöa sinh, thì kieát quaù khöù cuûa coõi Saéc-Voâ saéc do kieán Khoå maø ñoaïn, cho ñeán kieát cuûa ba coõi do kieán Taäp-Dieät-Ñaïo vaø tu maø ñoaïn; cho ñeán ñaïo phaùp trí ñaõ sinh nhöng ñaïo loaïi trí chöa sinh, thì kieát quaù khöù cuûa coõi Saéc-Voâ saéc do Kieán ñaïo maø ñoaïn, vaø kieát cuûa ba coõi do tu maø ñoaïn. Haøng Nhaát lai thì ba phaåm quaù khöù cuûa coõi Duïc do tu maø ñoaïn, vaø kieát cuûa coõi Saéc-Voâ saéc do tu maø ñoaïn. Haøng Baát hoaøn neáu chöa lìa nhieãm cuûa tónh löï thöù nhaát, thì kieát quaù khöù cuûa taùm ñòa do tu maø ñoaïn; cho ñeán neáu ñaõ lìa nhieãm cuûa Voâ sôû höõu xöù, thæ kieát quaù khöù cuûa maät ñòa do tu maø ñoaïn. Ñaây goïi laø kieát quaù khöù maø chaúng phaûi laø heát.

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 14 238

Coù kieát heát maø chaúng phaûi laø quaù khöù, nghóa laø kieát vò lai ñaõ ñoaïn- ñaõ bieát khaép-ñaõ dieät-loaïi boû. Ñaõ ñoaïn laø ñaõ thieát laäp ñoaïn tröø bieát khaép. Ñaõ bieát khaép laø ñaõ thieát laäp trí bieát khaép. Ñaõ dieät laø ñaõ ñaït ñöôïc Traïch dieät. Ñaõ loaïi boû laø ñaõ rôøi boû caùi ñaït ñöôïc aáy. Coù ngöôøi noùi: Ñaõ ñoaïn laø duøng ñaïo voâ giaùn maø ñoaïn tröø, ñaõ bieát khaép laø ñaõ duøng ñaïo giaûi thoaùt maø bieát khaép, ñaõ dieät laø ñaõ chöùng ñöôïc phaùp lìa boû heä thuoäc kia, ñaõ loaïi boû laø ñaõ buoâng xaû caùi ñaït ñöôïc lìa xa heä thuoäc kia. Coù ngöôøi noùi: Boán caâu naøy ñeàu hieån baøy veà nghóa ñaõ loaïi boû. Ñieàu naøy laïi noùi

theá naøo? Nghóa laø A-la-haùn ñoái vôùi kieát vò lai cuûa ba coõi do kieán vaø tu maø ñoaïn. Neáu haøng Baát hoaøn ñaõ lìa nhieãm cuûa Voâ sôû höõu xöù, thì kieát vò lai cuûa ba coõi do kieán maø ñoaïn, vaø kieát cuûa taùm ñòa do tu maø ñoaïn; cho ñeán chöa lìa nhieãm cuûa tónh löï thöù nhaát, thì kieát vò lai cuûa ba coõi do kieán maø ñoaïn, vaø kieát cuûa neân ñòa do tu maø ñoaïn. Neáu haøng Nhaát lai thì kieát vò lai cuûa ba coõi do kieán maø ñoaïn, vaø saùu phaåm kieát cuûa coõi Duïc do tu maø ñoaïn. Neáu haøng Döï löu thì kieát vò lai cuûa ba coõi do kieán maø ñoaïn. Neáu tuøy tín haønh-Tuøy phaùp haønh, ñaïo phaùp trí ñaõ sinh nhöng Ñaïo loaïi trí chöa sinh, thì kieát vò lai cuûa ba coõi do kieán Khoå-taäp-Dieät maø ñoaïn, vaø kieát cuûa coõi Duïc do kieán ñaïo maø ñoaïn; cho ñeán Khoå phaùp trí ñaõ sinh nhöng Khoå loaïi trí chöa sinh, thì kieát vò lai cuûa coõi Duïc do kieán khoå maø ñoaïn. Neáu caùc dò sinh ñaõ lìa nhieãm cuûa Voâ sôû höõu xöù, thì kieát vò lai cuûa taùm ñòa do kieán vaø tu maø ñoaïn; cho ñeán ñaõ lìa nhieãm cuûa duïc nhöng chöa lìa nhieãm cuûa tónh löï thöù nhaát, thì kieát vò lai cuûa neân ñòa do kieán vaø tu maø ñoaïn. Ñaây goïi laø kieát heát maø chaúng phaûi laø quaù khöù. Coù kieát laø quaù khöù maø cuõng laø heát, nghóa laø kieát quaù khöù ñaõ ñoaïn- ñaõ bieát khaép-ñaõ dieät-ñaõ loaïi boû. Ñaõ ñoaïn-ñaõ bieát khaép... noùi roäng ra nhö tröôùc. Ñieàu naøy laïi noùi theá naøo? Nghóa laø A-la-haùn ñoái vôùi kieát quaù khöù cuûa ba coõi do kieán vaø tu maø ñoaïn, noùi roäng ra cho ñeán: Neáu dò sinh ñaõ lìa nhieãm cuûa duïc nhöng chöa lìa nhieãm cuûa tónh löï thöù nhaát, thì kieát quaù khöù cuûa neân ñòa do kieán vaø tu maø ñoaïn. Ñaây goïi laø quaù khöù maø cuõng laø heát. Coù kieát khoâng phaûi laø quaù khöù maø cuõng khoâng phaûi laø heát, nghóa laø kieát vò lai chöa ñoaïn-chöa bieát khaép-chöa dieät-chöa loaïi boû, vaø kieát hieän taïi chöa ñoaïn-chöa bieát khaép ... noùi roäng ra nhö tröôùc. Ñieàu naøy laïi noùi nhö theá naøo? Nghóa laø caùc dò sinh neáu coù ñuû phieàn naõo, thì kieát vò lai cuûa ba coõi do kieán vaø tu maø ñoaïn. Noùi roäng ra cho ñeán, neáu haøng Baát hoaøn ñaõ lìa nhieãm cuûa Voâ sôû höõu xöù, thì kieát vò lai cuûa neân ñòa do tu maø ñoaïn, vaø taát caû kieát hieän taïi. Ñaây goïi laø kieát chaúng phaûi laø quaù khöù maø cuõng chaúng phaûi laø heát.

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 14 239

Hoûi: Caùc kieát quaù khöù thì taát caû kieát aáy laø dieät chaêng? Ñaùp: Neân laøm thaønh boán caâu phaân bieät. Quaù khöù coù hai loaïi, nhö tröôùc giaûi thích. Dieät cuõng coù hai loaïi: 1. Ñôøi dieät. 2. AÅn kín cho neân laøm thaønh boán caâu phaân bieät. Coù quaù khöù maø khoâng phaûi laø dieät, nghóa laø nhö Tyø-kheo OÂ-ñaø-di noùi: "Taát caû kieát söû cuûa quaù khöù", cho ñeán noùi roäng ra. Quaù khöù aáy laø quaù khöù thöù hai, khoâng phaûi laø dieät thì khoâng phaûi laø hai loaïi dieät, bôûi vì thaân Phaät hieän taïi chaúng phaûi laø aån kín. Coù dieät maø khoâng phaûi laø quaù khöù, nghóa laø döïa vaøo ñöôøng nhoû- nhaø nhoû-ñoà duøng nhoû-maét nhoû cuûa theá tuïc. Noùi laø dieät ñöôøng ñi cho ñeán dieät maét nhìn, nghóa laø ngöôøi ôû phöông Ñoâng thaáy ñöôøng nhoû... maø noùi raèng ñaây laø dieät, töùc laø döïa vaøo nghóa naøy coù theå ñöa ra noùi lôøi nhö vaäy. Hoûi: Coù theå coù maét dieät maø coù naêng löïc nhìn thaáy saéc chaêng? Ñaùp: Coù, nghóa laø ñoàng phaàn cuûa ñôøi

hieän taïi, maét nhoû thì goïi laø dieät. Chaúng phaûi laø quaù khöù dieät aáy laø dieät thöù hai. Chaúng phaûi laø quaù khöù aáy laø chaúng phaûi quaù khöù thöù nhaát. Coù quaù khöù maø cuõng laø dieät, nghóa laø taát caû caùc haønh ñaõ daáy khôûi-chôø daáy khôûi, cho ñeán noùi roäng ra. Ñaây ñeàu laø bieåu hieän roõ raøng veà caùc haønh quaù khöù, quaù khöù aáy laø ñôøi quaù khöù, dieät cuõng nhö vaäy. Coù chaúng phaûi laø quaù khöù maø cuõng chaúng phaûi laø dieät, nghóa laø tröø caùc töôùng tröôùc. Trong naøy töôùng cuûa thanh cuõng nhö tröôùc ñaõ noùi, cho ñeán noùi roäng ra. ñieàu naøy laïi noùi theá naøo? Nghóa laø tröø ra taát caû caùc phaùp cuûa ñôøi quaù khöù, thaân Phaät hieän taïi vaø ñöôøng nhoû..., choïn laáy hieän taïi-taát caû vò lai vaø phaùp voâ vi coøn laïi, laøm thaønh caâu thöù tö. Laïi nöõa, neáu döïa vaøo kieát ñoaïn maø noùi, thì trong naøy döïa vaøo ngoân töø nghóa lyù nhö tröôùc ñaõ noùi. Trong boán caâu tröôùc döïa vaøo ñôøi dieät vaø aån kín maø dieät ñeå noùi ñeán ngoân töø cuûa dieät, trong boán caâu naøy döïa vaøo ñoaïn phieàn naõo ñaït ñöôïc traïch dieät cuûa dieät maø kieán laäp teân goïi veà dieät. Coù kieát laø quaù khöù maø chaúng phaûi laø dieät, nghóa laø kieát quaù khöù chöa ñoaïn-chöa bieát khaép, chöa dieät-chöa loaïi boû, noùi roäng cho ñeán, coù kieát chaúng phaûi laø quaù khöù maø cuõng chaúng phaûi laø dieät, nghóa laø kieát vò lai chöa ñoaïn-chöa bieát khaép-chöa dieät-chöa loaïi boû vaø kieát hieän taïi. Taát caû nghóa lyù trong naøy nhö tröôùc ñaõ noùi. Nhö vaäy trong naêm loaïi boán caâu ñaõ noùi, ba loaïi boán caâu tröôùc döïa vaøo söï thi thieát theá gian vaø söï thi thieát Thaùnh giaû maø noùi, döïa vaøo ngoân ngöõ theá gian vaø ngoân ngöõ Thaùnh giaû maø noùi, döïa vaøo theá tuïc vaø Thaéng

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 14 240

nghóa maø noùi, döïa vaøo kheá kinh vaø hieän thaáy maø noùi; hai loaïi boán caâu sau chæ döïa vaøo söï thi thieát Thaùnh giaû-ngoân ngöõ Thaùnh giaû-Thaéng nghóa vaø Kheá kinh maø noùi. Hoûi: Trong hai loaïi boán caâu sau, vì sao chæ noùi ñeán kieát maø khoâng noùi ñeán phaùp cuûa kieát? Ñaùp: Bôûi vì ngöôøi soaïn luaän aáy coù yù muoán nhö vaäy, cho ñeán noùi roäng ra. coù ngöôøi noùi caàn phaûi noùi maø khoâng noùi ñeán, thì neân bieát raèng nghóa naøy coù khaùc. Coù ngöôøi noùi: ñaõ noùi ñeán kieát, thì neân bieát raèng cuõng ñaõ noùi ñeán phaùp cuûa kieát. Nguyeân côù theá naøo? Bôûi vì döïa vaøo kieát maø thieát laäp veà phaùp cuûa kieát, laïi bôûi vì cuøng chung neân ñoái trò. Coù ngöôøi noùi: Töï taùnh cuûa caùc kieát laø ñoaïn, ñoaïn roài thì khoâng thaønh töïu, vì vaäy maø noùi deán ñieàu ñoù, phaùp cuûa kieát thì khoâng nhaát ñònh cho neân khoâng noùi ñeán. Coù ngöôøi noùi: Caùc kieát coù nhieàu nhöõng sai laàm, kieân coá khoù ñoaïn tröø-khoù phaù vôõ-khoù vöôït qua, cho neân noùi ñeán ñieàu aáy; phaùp cuûa kieát thì nhö vaäy cho neân khoâng noùi ñeán. Coù ngöôøi noùi: Caùc kieát traùi ngöôïc vôùi Thaùnh ñaïo, phaùp cuûa kieát thì khoâng nhö vaäy, bôûi vì thieän höõu laäu coù theå cuøng vôùi Thaùnh ñaïo hoøa nhaäp saûn sinh laãn nhau, voâ phuù voâ kyù coù theå laøm nôi nöông töïa cho Thaùnh ñaïo. Nhöng maø cuøng vôùi kieát xen taïp laãn nhau, cho neân cuõng laø do Thaùnh ñaïo maø ñoaïn tröø. Nhö luùc ngoïn ñeøn phaù tan boùng toái, thì cuõng giaûm bôùt vaø hao toån ñeán baác ñeøn- daàu thaép..., luùc nhaø vua ñaùnh tan

quaân lính cuûa keû khaùc thì cuõng hao toãn quaân lính cuûa mình. Coù ngöôøi noùi: Caùc kieát laø kieát maø cuõng laø phaùp cuûa kieát, vì vaäy noùi ñeán ñieàu aáy; phaùp cuûa kieát chaúng phaûi laø kieát, cho neân khoâng noùi ñeán. Nhö kieát vaø phaùp cuûa kieát, thì phöôïc vaø phaùp cuûa phöôïc, tuøy mieân vaø phaùp cuûa tuøy mieân, tuøy phieàn naõo vaø phaùp cuûa tuøy phieàn naõo, trieàn vaø phaùp cuûa trieàn, caáu vaø phaùp cuûa caáu, neân bieát cuõng nhö vaäy. Neáu ñoái vôùi khoå thì sinh ra nghi ngôø ñaây laø khoå chaêng, ñaây chaúng phaûi laø khoå chaêng? Cho ñeán noùi roäng ra. Hoûi: Vì sao soaïn ra luaän naøy? Ñaùp: Vì muoán phaân bieät nghóa lyù trong kinh. Nhö trong kinh noùi: “Coù baø-la-moân Nhaân luaän, ñi ñeán choã Ñöùc Phaät ñöa ra caâu hoûi nhö vaäy: Thöa Sa-moân Kieàu-ñaùp-ma! Nghi ngôø thaät laø hieám coù vì khoù vöôït qua chöù khoâng phaûi laø deã vöôït qua? Ñöùc Theá Toân baûo raèng: Ñuùng nhö vaäy, ñuùng nhö vaäy! Baø-la-moân nghi ngôø thaät laø hieám coù vì khoù vöôït qua chöù khoâng phaûi laø deã vöôït qua. Nguyeân côù theá naøo? Bôûi vì xöa kai coù Baø-la- moân taïo ra Minh Luaän, taïo ra chuù thuaät, coù möôøi ngöôøi ñöùng ñaàu: 1. AÙt-saét-tra-ca.

2. Baø-maïc-ca. 3. Baø-maïc-ñeà-baø. 4. Tyø-thaáp-phöôïc-maät-ña-la. 5. Xaø-maïc-ñaïc-kyø-ni. 6. Öông-kyø-la. 7. Baït-la-ñoïa-xaø. 8. Baø-töû-saét-hoå. 9. Ca-dieáp-ba. 10. Boät-laät-cuø. Nhöõng haïng Baø-la-moân nhö vaäy, theá gian tuy toân kính maø cuõng khoâng vöôït qua ñöôïc nghi ngôø roài maïng chung, vì vaäy bieát raèng nghi ngôø thaät laø khoù vöôït qua.” Trong kinh tuy noùi nhö vaäy nhöng maø khoâng phaân bieät roäng ra, kinh aáy laø nôi nöông töïa caên baûn cuûa luaän naøy, kinh aáy ñaõ khoâng noùi ñeán, thì nay caàn phaûi noùi veà ñieàu ñoù, cho neân soaïn ra luaän naøy. Hoûi: Neáu ñoái vôùi khoå sinh ra nghi ngôø, ñaây laø khoå chaêng, ñaây chaúng phaûi laø khoå chaêng? Neân noùi laø neân taâm hay laø nhieàu taâm? Ñaùp: Neân noùi laø nhieàu taâm, nghóa laø ñaây laø khoå chaêng, laø neân taâm; ñaây chaúng phaûi laø khoå chaêng, laø taâm thöù hai. Ñoái vôùi Taäp-Dieät-Ñaïo sinh ra nghi ngôø cuõng nhö vaäy. Trong naøy aâm Da (chaêng, ö) hieån baøy nghóa coù saún nghi ngôø. Neáu chæ noùi ñaây laø khoå, thì trôû thaønh chaùnh kieán; ñaây khoâng phaûi laø khoå thì trôû thaønh taø kieán. Cho ñeán ñoái vôùi Ñaïo cuõng nhö vaäy. bôûi vì noùi aâm Da cho neân coù saún nghóa cuûa söï nghi ngôø. Nhö vaäy ñoái vôùi Khoå cho ñeán ñoái vôùi Ñaïo, ñeàu coù hai taâm, toaøn boä thaønh ra taùm taâm. Ñaây laø noùi veà möùc ñoä raát nhanh. Ñoái vôùi boán Thaùnh ñeá theo thöù töï nghi ngoà thì coù taùm taâm naøy. Nhö luùc hieän quaùn, töø Khoå phaùp trí nhaãn, cho ñeán Ñaïo loaïi trí thì coù möôøi saùu saùt-na. coù ngöôøi noùi: Taùm taâm naøy chaúng phaûi laø taùm saùt-na, bôûi vì moãi neân taâm sinh dieät voâ cuøng mau leï, neáu daáy leân nghó raèng; Ñaây laø khoå chaêng? Thì trong thôøi gian aáy ñaõ traûi qua traêm ngaøn laàn sinh dieät, taâm coøn laïi cuõng nhö vaäy. nhöng Luaän sö naøy muoán laøm cho ñeä töû deã daøng hieåu roõ raøng, cho neân noùi nhieàu saùt-na maø laøm thaønh neân taâm, bôûi vì haønh töông nhö nhau. Coù theå coù neân taâm, coù nghi ngôø vaø khoâng coù nghi ngôø chaêng? Cho ñeán noùi roäng ra. Hoûi: Vì sao soaïn ra luaän naøy? Ñaùp: Vì laøm cho ngöôøi nghi ngôø coù

ñöôïc söï quyeát ñònh. Nghóa laø A-tyø-ñaït-ma noùi taäp hôïp cuûa neân taâm, coù nhieàu phaùp cuøng sinh ra, trong ñoù coù moái do döï naøy thì goïi laø nghi, coù söï quyeát ñònh ñuùng thì goïi laø tueä,

coù traïng thaùi khoâng phaûi laø do döï cuõng khoâng phaûi laø quyeát ñònh thì goïi laø nhöõng taâm sôû khaùc. Ñöøng coù sinh ra nghi ngôø töùc laø coù taâm nghi ngôø, ñuùng laø khoâng coù taâm nghi ngôø thì khoâng coù taâm nghi ngôø, ñuùng laø coù taâm nghi thì ñeå laøm cho moái nghi naøy coù ñöôïc söï quyeát ñònh, hieån baøy coù taâm nghi sai khaùc-khoâng coù taâm nghi saùi khaùc, cho neân soaïn ra luaän naøy. Hoûi: Coù theå coù neân taâm maø coù nghi vaø khoâng coù nghi chaêng? Ñaùp: Khoâng. Hoûi: Lôøi naøy laø döïa theo taäp hôïp cuûa taâm, hay laø döïa theo sôû duyeân maø noùi vaäy? neáu döïa theo taäp hôïp cuûa taâm maø noùi, trong neân taäp hôïp cuûa taâm coù nghi ñuùng-coù nghi khoâng ñuùng, nhö tröôùc ñaõ noùi, taïi sao noùi laø khoâng coù? Neáu döïa theo sôû duyeân maø noùi, thì ñoái vôùi neân taâm Phaät coù luùc coù nghi ngôø, nghóa laø dò sinh coù luùc khoâng coù nghi ngôø, goïi laø Thaùnh giaû cuõng khoâng neân noùi laø khoâng coù, taïi sao ñaùp laø khoâng? Ñaùp: Ñaây laø döïa theo taäp hôïp cuûa taâm cho neân ñaùp raèng khoâng coù, nghóa laø caùc taäp hôïp cuûa taâm neáu coù nghi thì goïi laø taâm coù nghi, neáu khoâng coù nghi thì goïi laø taâm khoâng coù nghi, vì vaäy taâm coù nghi sai khaùc- taâm khoâng coù nghi sai khaùc. Nhöng trong naøy noùi ñeán taâm khoâng coù nghi, laø ñoái vôùi boán Thaùnh ñeá hoaëc hieåu roõ laø coù, hoaëc baøi baùc laø khoâng coù, chaúng phaûi laø chæ daáy khôûi khoâng töông öng cuøng vôùi nghi. Nguyeân côù theá naøo? Nghóa laø ñoái vôùi khoå ñeá, neáu noùi ñaây laø khoå chaêng, thì taâm naøy coù nghi; neáu noùi ñaây laø khoå, thì taâm naøy khoâng coù nghi; neáu noùi ñaây khoâng phaûi laø khoå chaêng, thì taâm naøy coù nghi; neáu noùi ñaây khoâng phaûi laø khoå, thì taâm naøy khoâng coù nghi. Ñoái vôùi Taäp-Dieät-Ñaïo neân bieát cuõng nhö vaäy. Neân bieát raèng trong naøy coù möôøi saùu taâm, bôûi vì ñoái vôùi boán Thaùnh ñeá ñeàu coù boán taâm, nghóa laø taùm loaïi nghi naøy, boán loaïi laø chaùnh kieán, boán loaïi laø taø kieán. Boán loaïi nghi tröôùc daãn daét boán chaùnh kieán, boán loaïi nghi sau daãn daét boán taø kieán, nghi laø ñaây laø Khoå..., laø chaùnh kieán; ñaây chaúng phaûi laø Khoå..., laø taø kieán. Hoûi: Nhöõng haïng Boå-ñaëc-giaø-la naøo nghi ngôø coù theå khieán cho phaùt sinh chaùnh kieán, nhöõng haïng Boå-ñaëc-giaø-la naøo nghi ngôø coù theå khieán cho phaùt sinh taø kieán? Ñaùp: Neáu thích cuøng truù vôùi phaùp naøy, thì moái nghi ngôø naøy khieán cho phaùt sinh chaùnh kieán; neáu thích cuøng truù vôùi ngoaïi ñaïo, thì moái nghi ngôø aáy khieán cho phaùt sinh taø kieán. Laïi nöõa, neáu vui vôùi söï luyeän taäp theo Noäi luaän, thì moái nghi ngôø aáy khieán cho phaùt sinh chaùnh kieán; neáu vui vôùi söï luyeän taäp theo Ngoaïi luaän, thì moái nghi ngôø aáy khieán cho phaùt sinh taø kieán. Laïi nöõa, neáu thích gaàn guõi vôùi baäc thieän só laéng nghe

chaùnh phaùp, thì moái nghi ngôø aáy khieán cho phaùt sinh chaùnh kieán; neáu thích gaàn guõi vôùi ngöôøi baát thieän laéng nghe phaùp baát chaùnh, thì moái nghi ngôø aáy khieán cho phaùt sinh taø kieán. Laïi nöõa, neáu söùc cuûa nhaân-söùc cuûa gia haïnh-söùc cuûa khoâng phoùng tuùng ñöôïc taêng leân, thì moái nghi ngôø aáy khieán cho phaùt sinh chaùnh kieán; neáu söùc cuûa nhaân-söùc cuûa gia haïnh-söùc cuûa khoâng phoùng tuùng chaúng taêng leân, thì moái nghi ngôø aáy khieán cho phaùt sinh taø kieán. Nhö trong kinh noùi: “Coù ba loaïi khoâng bieát gì veà thaân, ñoù laø nghi hoaëc do döï ñoái vôùi ba ñôøi.” Hoûi: Töï taùnh khoâng bieát gì veà thaân phaûi laø voâ minh, taïi sao noùi laø nghi? Ñaùp: Bôûi vì töông töï vôùi ñieàu ñoù, nghóa laø trong aùc phieàn naõo khoâng coù gì khoâng roõ raøng, haønh töôùng töông töï ñoái vôùi voâ minh gioáng nhö laø nghi, cho neân noùi laø nghi. Coù ngöôøi noùi: Töï taùnh khoâng bieát gì veà thaân thaät söï laø voâ minh, nghi laø nhaø cöûa nôi choán nöông töïa cuûa voâ minh, cho neân noùi laø nghi; nhö luaän Thi Thieát noùi: “Nghi laø khoâng bieát gì veà nhaø cöûa vaø nôi choán nöông töïa.” Coù ngöôøi noùi: Nghi cuøng vôùi voâ minh toàn taïi gaàn guõi nhau, nghóa laø neáu coù choã nghi thì chaéc chaén coù voâ minh, nhö theá gian ñoái vôùi thaân noùi hoï laø mình, cho neân noùi laø nghi. Coù ngöôøi noùi: Nghi vaø voâ minh cuøng chuûng loaïi vôùi nhau, nghóa laø noù ñoái vôùi caûnh ñeàu laø hai phaàn khoâng quyeát ñònh maø chuyeån, cho neân noùi laø nghi. Coù ngöôøi noùi: Kinh aáy voán laø vì thaønh töïu ñoái vôùi phaùp khoâng thaønh töïu, nghóa laø voâ minh vì töï taùnh khoâng bieát gì veà thaân, khoâng noùi laø töï thaønh töïu maø nghi cuõng coù nghóa khoâng bieát gì veà thaân, nhöng khoâng hieån baøy roõ raøng cho neân chæ noùi ñeán noù. Hoûi: Vì sao ñöùc Theá Toân chæ noùi veà duyeân vôùi ñôøi kieáp maø nghi laø khoâng bieát gì veà thaân, chöù khoâng noùi duyeân vôùi voâ vi maø nghi vaäy? Ñaùp: Caàn phaûi noùi maø khoâng noùi ñeán, thì neân bieát raèng nghóa naøy coù sai khaùc. Coù ngöôøi noùi: Kinh aáy döïa vaøo phaàn nhieàu maø noùi, nghóa laø phaàn nhieàu duyeân vôùi ñôøi kieáp maø khôûi leân traïng thaùi khoâng bieát gì veà thaân naøy, ít duyeân vôùi voâ vi, vì vaäy khoâng noùi ñeán. Coù ngöôøi noùi: Höõu vi thoâ thieån loä baøy maø phaùt sinh nghi ngôø töø trong ñoù, baäc Thaùnh ñaõ cheâ traùch maø noùi laø khoâng bieát gì; voâ vi heát söùc saâu xa khoù coù theå hieåu bieát roõ raøng maø töø trong ñoù phaùt sinh nghi ngôø, baäc Thaùnh khoâng heà cheâ traùch, vì vaäy khoâng noùi ñeán. Nhö ban ngaøy maø ngaõ nhaøo thì bò theá gian traùch maéng laø ngöôøi muø, ban ñeâm maø ngaõ nhaøo thì theá gian khoâng heà cheâ traùch, ñieàu aáy cuõng nhö vaäy. Coù ngöôøi noùi: Ngoaïi ñaïo ñoái vôùi ñôøi kieáp khôûi leân caùi ngu taêng thöôïng, nghi hoaëc do döï heát söùc, cho neân chæ

noùi ñeán ñieàu aáy. Nhö trong kinh noùi: “Ngaõ ôû quaù khöù, laø töøng coù hay laø chaúng phaûi töøng coù? Töøng coù nôi naøo? Töøng coù theá naøo? Ngaõ ôû vò lai laø seõ coù hay laø khoâng phaûi seõ coù? Seõ coù nôi naøo? Seõ coù theá naøo? Töø beân trong phaân vaân vaät naøy laø gì? Vaät naøy laø theá naøo? Seõ coù nhöõng gì? Nhö vaäy höõu tình sinh ra töø ñaâu ñeán, cheát höôùng veà nôi naøo?” Ngoaïi ñaïo ñoái vôùi ñôøi kieáp khôûi leân traïng thaùi phaân vaân taêng thöôïng nhö vaäy, cho neân

chæ noùi ñeán ñieàu aáy. Coù ngöôøi noùi: Hoaëc laø ngu-hoaëc laø trí, noäi ñaïo hay laø ngoaïi ñaïo, Luaän giaû theá gian cho ñeán Ñoàng Thuï ñeàu bieát coù ñôøi kieáp, nghóa laø hoï ñeàu bieát roõ raøng laø coù quaù khöù-vò lai-hieän taïi, maø töø trong ñoù nghi ngôø thaät laø muø quaùng ngu doát, cho neân noùi laø khoâng bieát gì veà thaân. Nieát-baøn lìa xa töôùng raát khoù hieåu bieát roõ raøng, tuy laø trí tueä saéc xaûo tuyeät vôøi nhöng haõy coøn khoâng theå naøo taän cuøng ñöôïc, cho neân ñoái vôùi moái nghi ngôø aáy thì trong naøy khoâng noùi ñeán. Coù ngöôøi noùi: Ñöùc Phaät quaùn xeùt ñôøi vò lai, coù caùc ñeä töø baøi baùc khoâng coù quaù khöù vaø vò lai, do ñoù noùi ñoái vôùi ñôøi kieáp khôûi leân nghi hoaëc, thì goïi laø khoâng bieát gì veà thaân. Nhö trong kinh noùi: Coù naêm loaïi taâm tröôït ngaõ: 1. Nghi Phaät. 2. Nghi Phaùp. 3. Nghi Giôùi. 4. Nghi Giaùo. 5. Saân Taêng. Nhö kinh aáy noùi: “Coù naêm taâm tröôït ngaõ.” Theá naøo laø naêm? Nghóa laø ñoái vôùi baäc ñaïi Sö vaø Phaùp-Giôùi-Giaùo maø nghi hoaëc do döï, vun theâm taâm khoâng ngoä nhaäp-khoâng tin hieåu-khoâng sôï haõi; ñoái vôùi ngöôøi coù trí cuøng chung phaïm haïnh ñöôïc Phaät khen ngôïi, vun theâm taâm saân giaän-phæ baùng-laøm nhuïc-xuùc phaïm-naõo haïi-khoâng sôï haõi. Hoûi: Naêm taâm tröôït ngaõ naøy laáy gì laøm Theå? Ñaùp: Nghi vaø saân laø Theå. Boán loaïi tröôùc laø nghi, loaïi thöù naêm laø saân. Hoûi: Saân thì coù theå nhö vaäy, nhöng nghi thì theá naøo? Nhö trong kinh noùi: “Tröôït ngaõ coù ba loaïi, ñoù laø tham-saân-si.” Trong luaän Phaåm Loaïi Tuùc cuõng noùi nhö vaäy: “Saân laø theá naøo? Nghóa laø ñoái vôùi höõu tình gaây ra söï toån haïi, gaây ra maàm tröôït ngaõ.” Khoâng coù nôi naøo noùi nghi laø töï taùnh cuûa tröôït ngaõ, taïi sao trong naøy noùi ñeán nghi vaäy? Ñaùp: Bôûi vì töông töï vôùi noù, nghóa laø trong caùc phieàn naõo khoâng coù gì khoâng phaûi laø töï taùnh cuûa tröôït ngaõ maø gaây ra söï vieäc cuûa tröôït ngaõ, gioáng nhö ngöôøi nghi ngôø. Nhö luaän Thi Thieát noùi: “Nghi che phuû

taâm, laøm cho taâm ngang ngöôïc gaây ra söï vieäc cuûa maàm tröôït ngaõ, coøn khoâng khieán cho taâm coù ñöôïc quyeát ñònh sai traùi, huoáng laø quyeát ñònh ñuùng ñaén hay sao? Ví nhö ruoäng toát neáu khoâng caøy saâu cuoác baãm, thì seõ chai cöùng coù nhieàu uï ñaát noåi leân, coû daïi coøn khoâng soáng noåi, huoáng laø maàm non toát ñeïp hay sao?” Coù ngöôøi noùi: Nghi vaø saân giaän do haønh töôùng phuø hôïp vôùi nhau, cuøng töông töï cho neân noùi laø taâm tröôït ngaõ. Haønh töôùng töông töï, laø bôûi vì cuøng haønh töôùng lo buoàn maø chuyeån. Do phuø hôïp töông töï, laø cuøng höôùng veà haønh töôùng vui veû. Hoûi: Vì sao nghi Phaät maø noùi laø taâm tröôït ngaõ, chöù khoâng phaûi laø nghi Taêng vaäy? Ñaùp: Nôi khoâng ñaùng naûy sinh xaèng baäy thì noùi laø taâm tröôït ngaõ, Phaät khoâng coù taát caû aùc haïnh sai laàm, maø naûy sinh nghi ngôø thì goïi laø khoâng ñuùng choã. Ñoái vôùi Phaùp-Giôùi vaø Giaùo neân bieát cuõng nhö vaäy. Taêng coù phaàn naøo sai laàm do aùc haïnh, maø nghi ngôø tuøy theo choã daáy khôûi, khoâng goïi laø taâm tröôït ngaõ. Hoûi: Vì sao saân giaän ñoái vôùi Taêng maø goïi laø taâm tröôït ngaõ, chöù khoâng phaûi laø saân giaän ñoái vôùi Phaät? Ñaùp: Taêng coù phaàn naøo sai laàm do aùc haïnh, duyeân vaøo ñoù naûy sinh taùnh saân giaän thì chaéc chaén raát

naëng neà, cho neân goïi laø taâm tröôït ngaõ; Phaät khoâng coù taát caû aùc haïnh sai laàm, naûy sinh saân giaän thì nheï hôn, cho neân khoâng noùi ñeán. Ñoái vôùi Phaùp-Giôùi vaø Giaùo neân bieát cuõng nhö vaäy, coù Sö khaùc noùi: Ñoái vôùi loãi laàm khoâng naëng neà maø thi thieát taâm tröôït ngaõ, ñoái vôùi Taêng naûy sinh nghi ngôø thì loãi laàm aáy thaät naëng neà, bôûi vì tuøy theo choã daáy khôûi khoù coù theå ñoaïn tröø, cho neân khoâng goïi laø taâm tröôït ngaõ. Phaät khoâng coù nhöõng sai laàm maø coù theå duyeân vaøo ñoù naûy sinh taùnh saân giaän, thì chaéc chaén raát naëng neà khoù ñoaïn tröø ñöôïc cuõng khoâng phaûi laø taâm tröôït ngaõ. Ñoái vôùi Phaùp-Giôùi vaø Giaùo cuõng laïi nhö vaäy. Theá naøo laø ña danh thaân (ba teân goïi trôû leân, goïi laø ña danh thaân)? Cho ñeán noùi roäng ra. Hoûi: Vì sao soaïn ra luaän naøy? Ñaùp: Laø bôûi vì ngöôøi soaïn luaän coù yù muoán nhö vaäy, cho ñeán noùi roäng ra. coù ngöôøi noùi: Vì muoán phaân bieät nghóa lyù trong kinh. Nhö trong kinh noùi: “Tyø-kheo neân bieát! Nhö-lai xuaát theá, thì coù Danh thaân-Cuù thaân vaø Vaên thaân, xuaát hieän giöõa theá gian.” Tuy ñöa ra noùi nhö vaäy maø khoâng phaân bieät, theá naøo laø Danh thaân-Cuù thaân vaø Vaên thaân, nay caàn phaûi phaân bieät cho neân soaïn ra luaän naøy. Coù ngöôøi noùi: Vì laøm cho ngöôøi nghi ngôø coù ñöôïc söï quyeát ñònh. Nghóa laø trong luaän naøy phaân bieät

caùc loaïi nghóa lyù raát saâu xa vi dieäu, hoaëc coù ngöôøi sinh ra nghi ngôø Luaän giaû, ñoái vôùi nghóa tuy ñaït ñöôïc thieän xaûo, maø ñoái vôùi vaên aáy coù leõ khoâng thieän xaûo, vì laøm cho moái nghi naøy coù ñöôïc söï quyeát ñònh, hieån baøy ñoái vôùi vaên nghóa ñeàu ñöôïc thieän xaûo cho neân soaïn ra luaän naøy. Coù ngöôøi noùi: Vì ngaên chaën toâng chæ cuûa ngöôøi khaùc maø hieån baøy nghóa lyù cuûa mình. Nghóa laø hoaëc coù ngöôøi chaáp Danh-Cuù-Vaên thaân, khoâng phaûi laø phaùp thaät coù maø gioáng nhö ví duï. Hoaëc laïi coù ngöôøi chaáp Danh-Cuù-Vaên thaân, thanh laø töï taùnh, gioáng nhö Thanh luaän. Vì ngaên chaëng caùi chaáp aáy ñeå hieån baøy Danh thaân… laø phaùp thaät coù, laø do baát töông öng haønh uaån thaâu nhieáp, cho neân soaïn ra luaän naøy. Coù ngöôøi noùi: Muoán hieån baøy Ñöùc Theá Toân traûi qua ba voâ soá kieáp, ñaõ thöïc hieän vaát vaû maø coù quaû vó ñaïi, nghóa laø voâ löôïng kieáp quaù khöù tröôùc ñaây Ñöùc Phaät caàn phaûi ñöôïc dieät ñoä, sôû dó traûi qua ba voâ soá kieáp tu taäp traêm ngaøn khoå haïnh khoù thöïc haønh, chæ laø vì lôïi ích cho ngöôøi. Noùi ñeán lôïi ích cho ngöôøi, thì nhaát ñònh phaûi ñoái vôùi Danh thaân-Cuù thaân vaø Vaên thaân, ñeàu ñaït ñöôïc thieän xaûo. Bôûi vì thieän xaûo, cho neân coù naêng löïc vì ngöôøi maø noùi veà Uaån-Giôùi- Xöù…, khieán cho ñaït ñöôïc Nieát-baøn cöùu caùnh lôïi ích nhieàu theâm, ñoù goïi laø quaû vó ñaïi. Coù ngöôøi noùi: Vì muoán kieán laäp duyeân taêng thöôïng cuûa ba loaïi Boà-ñeà, nghóa laø neáu duøng giaùc tueä phaåm Thöôïng, hieåu roõ Danh-Cuù- Vaên thaân thì goïi laø Boà-ñeà Phaät; neáu duøng giaùc tueä phaåm Trung, hieåu roõ Danh-Cuù-Vaên thaân thì goïi laø Boà-ñeà Ñoäc giaùc; neáu duøng giaùc tueä phaåm haï, hieåu roõ Danh-Cuù-Vaên thaân thì goïi laø Boà-ñeà Thanh vaên. Coù ngöôøi noùi: Bôûi vì muoán hieån baøy Ñöùc Phaät laø baäc thuyeát phaùp voâ löôïng

voâ bieân nghóa laø Ñöùc Phaät kheùo thoâng hieåu Danh-Cuù-Vaên thaân, coù naêng löïc thuyeát phaùp voâ taän cho chuùng sinh. Coù ngöôøi noùi: Vì muoán hieån baøy ñöùc Theá Toân khaùc vôùi Ñoäc giaùc, nghóa laø Phaät vaø Ñoäc giaùc ñeàu khoâng nhôø thaày maø töï mình coù naêng löïc giaùc ngoä, nhöng ñoái vôùi Danh-Cuù-Vaên thaân thì chæ rieâng Phaät laø deã daøng nhaän bieát, Ñoäc giaùc thì khoâng nhö vaäy. coù ngöôøi noùi: Vì muoán so saùnh roõ raøng taùnh töôùng cuûa hai phaùp taïp nhieãm vaø thanh tònh laøm cho ngöôøi khaùc nhaän bieát, nghóa laø Danh thaân… thì coù naêng löïc so sanh roõ raøng caên baûn cuûa nhieãm vaø tònh, neáu khoâng coù Danh-Cuù-Vaên thaân thì taïp nhieãm vaø thanh tònh khoâng coù theå bieåu hieän roõ raøng. Coù ngöôøi noùi: Vì muoán hieån baøy quaùn saùt ñoái vôùi Danh thaân…, khoâng quaùn saùt thì rôøi boû nghóa lôïi to lôùn maø gaëp suy toån to lôùn. Nghóa laø ngöôøi tu haønh, neáu coù theå quaùn saùt Danh-Cuù-Vaên thaân thì coù theå cheá phuïc ñöôïc, gioáng nhö aùc haïnh phieàn naõo tích laïi thaønh nuùi, tuy gaëp phaûi maéng nhieác laøm nhuïc maø luoân luoân coù theå chòu ñöïng ñöôïc; neáu khoâng quaùn saùt Danh-Vaên-Cuù thaân, thì aùc haïnh phieàn naõo gioáng nhö doøng

soâng chaûy maõi khoâng döùt. Nhö Thaùi töû Tyø-loâ Thích-ca maéng raèng: keû toâi tôù naøy vi sao böôùc leân cung ñieän hoï Thích cuûa ta? Ngöôøi kia vì khoâng coù theå quaùn saùt boán-naêm chöõ nhö vaäy, cho neân daãn daét voâ löôïng traêm ngaøn chuùng sinh rôi vaøo Ñaïi ñòa nguïc. Hoûi: Ngöôøi tu haønh kia luùc bò ngöôøi khaùc maéng, laøm sao quaùn saùt khieán cho saân khoâng khôûi leân? Ñaùp: Voán noùi laø A Caâu Loâ Xaù Maïn, thì ñoù laø maéng mình. Neáu boû chöõ A thì chæ laø goïi mình, neáu boû chöõ Maïn thì chính laø tieáng maéng, neáu hai chöõ ñeàu boû thì thaät söï thì noùi laø keâu goïi. Ngöôøi tu haønh kia luùc bò ngöôøi khaùc maéng, lieàn quaùn saùt töôøng taän trong nhöõng chöõ naøy, neáu khoâng coù chöõ A thì quaû laø goïi mình, vì sao maø sinh taâm saân; neáu khoâng coù chöõ Maïn thì chæ coù tieáng maéng, khoâng lieân quan ñeán mình, do ñaâu maø phaûi saân; neáu hai chöõ aáy ñeàu khoâng coù thì döùt khoaùt noùi laø keâu goïi, ñoái vôùi mình caàn gì maø phaûi sinh taâm saân? Laïi nöõa, luùc haønh giaû bò ngöôøi khaùc maêng, lieàn quaùn saùt töôøng taän caùc chöõ nhö vaäy, phöông naøy laø maéng maø phöông khaùc laø khen ngôïi, neáu mình ôû nôi naøy thì sinh ra saân giaän-sinh ra buoàn raàu, neáu ôû phöông khaùc thì sinh ra tham lam-sinh ra vui veû, bôûi thöôøng buoàn raàu-thöôøng vui veû-thöôøng saân giaän-thöôøng tham lam, ai laø ngöôøi coù khoå ñau meät moûi gioáng nhö mình? Töø ñoù quaùn saùt thì khoâng sinh taâm saân giaän. Laïi nöõa, haønh giaû vaøo luùc bò ngöôøi khaùc maéng, lieàn quaùn saùt töôøng taän coù ngöôøi khen mình chöù khoâng coù chöõ naøo khaùc, nhöng ôû trong nhöõng chöõ maéng mình, ñaûo ngöôïc thöù töï so saùnh lôøi khen vaø tieáng maéng naøy ñaõ khoâng quyeát ñònh, thì khoâng caàn phaûi ôû trong ñoù sinh ra buoàn raàu-sinh ra vui thích, töø ñoù ñoái vôùi tieáng maéng khoâng sinh taâm saân giaän. Laïi nöõa, luùc haønh giaû bò ngöôøi khaùc maéng, caàn phaûi quaùn saùt töôøng taän veà ngöõ nghieäp nhö vaäy, ai ñaõ thaønh töïu, laø ngöôøi maéng naøy, hay laø chính mình

ñaây? Ngay luùc aáy bieát ñaây laø ngöôøi maéng thaønh töïu, lieàn daáy leân nghó raèng: Ngöôøi kia laø töï mình maéng, ñaâu lieân quan ñeán mình? Vì vaäy khoâng sinh taâm saân giaän. Laïi nöõa, luùc haønh giaû bò ngöôøi khaùc maéng lieàn quaùn saùt caùc phaùp trong thaân ngöôøi maéng, phaùp maéng mình nhieàu hay phaùp khoâng maéng nhieàu hôn? Ngay luùc aáy bieát laø phaùp maéng chæ thaâu nhieáp neân Giôùi vaø phaàn ít cuûa neân Xöù-neân Uaån, phaùp khoâng maéng thaâu nhieáp möôøi baûy Giôùi vaø phaàn ít neân Giôùi, möôøi neân xöù vaø phaàn ít cuûa neân Xöù, boán Uaån vaø phaàn ít cuûa neân Uaån, daáy leân nghó nhö vaäy: Ngöôøi kia maéng mình, phaùp maéng mình ít maø phaùp khoâng maéng mình thì nhieàu, vì sao queân nhieàu maø sinh giaän hôøn ñoái vôùi ít? Laïi nöõa, luùc haønh giaû bò ngöôøi khaùc maéng, thuaän theo quaùn saùt neân chöõ trong neân saùt-na, chaéc chaén khoâng

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 14 248

trôû thaønh maéng chöûi, khoâng coù nhieàu chöõ-nhieàu nieäm cuøng luùc phaùt sinh, chöõ tröôùc phaùt sinh thì chöõ sau chöa daáy khôûi, chöõ sau neáu phaùt sinh thì chöõ tröôùc ñaõ dieät ñi, cuõng khoâng coù lyù maéng chöûi maø chæ phaân bieät xaèng baäy, noùi ñoù laø maéng chöûi, vì vaäy khoâng neân saân giaän. Laïi nöõa, luùc haønh giaû bò ngöôøi khaùc maéng, thuaän theo quaùn saùt thaân mình vaø ngöôøi töï ñoäng maéng, ñeàu dieät ñi trong töøng nieäm töøng nieäm, khi vöøa muoán phaân bieät thì ngöôøi maéng vaø mình ñeàu ñaõ dieät maát khoâng coøn, ai laïi ñoái vôùi ai maø phaûi sinh taâm saân haän? Töø ñoù quaùn saùt cho neân khoâng sinh ra saân giaän. Laïi nöõa, luùc haønh giaû bò ngöôøi khaùc maéng, thuaän theo quaùn saùt caùc haønh rôøi xa ngaõ vaø Ngaõ sôû, ngöôøi gaây ra vaø ngöôøi nhaän chòu ñeàu khoâng theå ñaït ñöôïc, chæ coù taäp hôïp cuûa haønh troáng roãng, vì sao maø sinh taâm saân giaän? Coù ngöôøi noùi: Sôû dó soaïn ra luaän naøy, laø bôûi vì hieån baøy vaên nghóa ñaày ñuû cuûa luaän naøy, nghóa laø trong luaän naøy phaân bieät veà bieät veà töï töôùng vaø coäng töôùng cuûa caùc phaùp, goïi laø nghóa ñaày ñuû; trong naøy phaân bieät veà Danh-Cuù-Vaên thaân, goïi laø vaên ñaày ñuû. Coù ngöôøi noùi: bôûi vì hieån baøy Danh-Cuù-Vaên thaân coù taùc duïng to lôùn, nghóa laø nhôø vaøo Danh… maø bieåu hieän roõ raøng phaân bieät veà Uaån-Xöù-Giôùi… voâ löôïng nghóa moân vaø coâng ñöùc voâ bieân cuûa ngöôøi töï ñoäng ca ngôïi noùi veà Phaät-Phaùp-Taêng baûo. Bôûi vì caùc loaïi nhaân duyeân nhö vaäy, cho neân soaïn ra luaän naøy. Hoûi: Theá naøo laø Ña danh thaân? Ñaùp: Nghóa laø nhieàu danh hieäu noùi khaùc-noùi theâm-töôûng cuøng vôùi töôûng, möôïn ñeå thi thieát, ñoù goïi laø Ña danh thaân. Trong naøy, Luaän giaû heát söùc kheùo leùo ñoái vôùi vaên, duøng nhieàu caâu chöõ cuøng hieån baøy neân teân goïi, ñeàu laø teân goïi sai bieät cuûa teân goïi. Hoûi: Vì sao trong naøy hoûi veà Ña danh thaân, maø hoûi veà Danh vaø Danh thaân vaäy? Ñaùp: Laø ngöôøi soaïn luaän coù yù muoán nhö vaäy, cho ñeán noùi roäng ra. Coù ngöôøi noùi: Caàn phaûi hoûi maø khoâng hoûi, thì neân bieát laø nghóa naøy coù khaùc. Coù ngöôøi noùi: Danh vaø Danh thaân, caû hai ñeàu thaâu nhieáp ôû trong Ña danh thaân, hoûi ñeán Ña danh thaân thì trôû thaønh hoûi taát caû. Coù ngöôøi noùi: Ñaây laø trong kinh ñaõ noùi, khoâng caàn phaûi hoûi

ngöôøi soaïn luaän, bôûi vì trong kinh chæ hoûi ñeán ña danh thaân, cho neân Luaän giaû töø trong ñoù khoâng coù theå theâm bôùt. Hoûi: Neáu nhö vaäy thì taïi sao hoûi veà Ña danh thaân maø ñaùp theo Danh? Ñaùp: Bôûi vì Danh laø caên baûn, Danh ñaày ñuû Danh thaân, danh thaân laïi ñaày ñuû Ña danh thaân. Coù ngöôøi noùi: Döïa vaøo nhaân laàn löôït chuyeån

tieáp cho neân ñöa ra noùi nhö vaäy, nhö phöông thöùc truyeàn theo con chaùu, nghóa laø döïa vaøo Danh maø coù Danh thaân, döïa vaøo Danh thaân maø coù Ña danh thaân. Hoûi: Theå cuûa Danh laø gì? Ñaùp: Laø thuoäc veà haønh uaån baát töông öng, Cuù vaø Vaên cuõng nhö vaäy. Hoûi: Vì sao goïi laø Danh? Ñaùp: Danh aáy goïi laø tuøy theo teân goïi, laø daãn ñeán teân goïi-laø hôïp laïi vôùi nhau, nhö vieäc ñaõ laøm thì höôùng ñeán töông öng. Danh aáy laø ngay nôi nghóa naøy, nhö mong caàu thì hôïp laïi theo nhau, thuaän theo taïo tuïng maø chuyeån laøm cho phuø hôïp vôùi nghóa. Trong naøy Danh coù ñuû ba nghóa cho neân goïi laø Danh. Taâm vaø taâm sôû phaùp coù tuøy theo-coù daãn ñeán, maø khoâng coù nghóa hôïp laïi cho neân khoâng goïi laø Danh; coøn laïi saéc baát töông öng vaø phaùp voâ vi, coù tuøy theo-coù hôïp laïi maø khoâng coù nghóa daãn ñeán, cho neân cuõng khoâng phaûi laø Danh. Hoûi: Danh thaân aáy laø nghóa gì? Ñaùp: Laø nghóa cuûa hai teân goïi tuï taäp laïi, vì vaäy neân teân goïi tuï taäp laïi, nhö neân con voi-hai con voi thì khoâng goïi laø nhieàu thaân voi, caàn phaûi raát nhieàu con voi môùi goïi laø nhieàu thaân voi; ngöïa traâu… cuõng nhö vaäy. Cuù thaân - Ña cuù thaân, Vaên thaân - Ña vaên thaân cuõng laïi nhö vaäy. Trong naøy, coù Danh - coù Danh thaân - coù Ña danh thaân, coù neân chöõ maø thaønh laäp teân goi, coù hai chöõ maø thaønh laäp teân goïi, coù nhieàu chöõ maø thaønh laäp teân goïi. Trong neân chöõ maø thaønh laäp teân goïi, ñoái vôùi neân chöõ chæ coù Danh, ñoái vôùi hai chöõ coù Danh thaân vaø Ña danh thaân, thì coù luùc caàn phaûi döïa vaøo ba chöõ, coù luùc caàn phaûi döïa vaøo boán chöõ. Trong hai chöõ maø thaønh laäp teân goïi, ñoái vôùi hai chöõ chæ coù Danh, ñoái vôùi boán chöõ coù Danh thaân vaø Ña danh thaân, thì coù luùc caàn phaûi döïa vaøo saùu chöõ, coù luùc caàn phaûi döïa vaøo taùm chöõ. Trong ba chöõ maø thaønh laäp teân goïi, ñoái vôùi ba chöõ chæ coù Danh, ñoái vôùi saùu chöõ coù Danh thaân vaø Ña danh thaân, thì coù luùc caàn phaûi döïa vaøo chín chöõ, coù luùc caàn phaûi döïa vaøo möôøi hai chöõ. Trong boán chöõ maø thaønh laäp teân goïi, ñoái vôùi boán chöõ chæ coù Danh, ñoái vôùi taùm chöõ coù Danh thaân vaø Ña danh thaân, thì coù luùc caàn phaûi döïa vaøo möôøi hai chöõ, coù luùc caàn phaûi döïa vaøo möôøi saùu chöõ. Laáy ñaây laøm Moân, coøn laïi teân goïi nhieàu chöõ neân bieát cuõng nhö vaäy. Coù Sö khaùc noùi: Trong neân chöõ maø thaønh laäp teân goïi, ñoái vôùi neân chöõ neân tieáng goïi chæ coù Danh, ngay nôi chöõ naøy laïi tieáp tuïc goïi thì coù Danh thaân, ngay nôi chöõ naøy hoaëc goïi ba laàn, hoaëc goïi boán laàn thì coù Ña danh thaân. Ñoái vôùi hai chöõ maø thaønh laäp teân goïi…, neân bieát cuõng nhö vaäy.

Hoûi: Theá naøo laø Ña cuù thaân? Ñaùp: Caùc caâu coù theå ñaày ñuû nghóa hoaëc chöa ñaày ñuû nghóa, trong ñoù hôïp laïi noái lieàn nhau thì goïi laø Ña cuù thaân. Vì thaønh töïu nghóa naøy maø daãn kinh laøm chöùng, Nhö Ñöùc Theá Toân noùi: “Ñöøng laøm nhöõng ñieàu aùc, vaâng laøm moïi ñieàu thieän, Töï thanh tònh taâm yù, laø lôøi chö Phaät daïy.” Boán caâu nhö vaäy ñeàu coù theå ñaày ñuû nghóa hoaëc chöa ñaày ñuû nghóa, trong ñoù hôïp laïi noái lieàn nhau thì goïi laø Ña cuù thaân. Boán caâu nhö vaäy moãi neân caâu coù theå ñaày ñuû. Trong moãi neân caâu rieâng leû, nghóa chöa ñaày ñuû thì trong ñoù hôïp laïi noái lieàn nhau; ôû trong boán caâu thì moãi neân caâu ñeàu khaùc nhau, hôïp laïi noái lieàn caùc chöõ hieån baøy nghóa chöa ñaày ñuû; hoaëc laø hôïp laïi noái lieàn caùc caâu hieån baøy thaønh töïuveà nghóa cuûa tuïng laø Ña cuù thaân. Trong moãi neân caâu coù neâu ra - coù giaûi thích, nghóa laø nhöõng ñieàu aùc aáy laø neâu ra, ñöøng laøm aáy laø giaûi thích; cho ñeán laø lôøi chö Phaät aáy laø neâu ra, daïy laø giaûi thích. Vì vaäy trong baøi tuïng naøy coù boán ñieàu ñaày ñuû: 1. Neâu ra. 2. Giaûi thích. 3. Caâu chöõ. 4. Baøi tuïng. Neáu noùi nhöõng ñieàu aùc thì ñoái vôùi phaàn neâu ra goïi laø ñaày ñuû, ñoái vôùi giaûi thích - ñoái vôùi caâu chöõ - ñoái vôùi baøi tuïng thì chöa ñaày ñuû. Laïi noùi ñöøng laøm thì ñoái vôùi ba loaïi neâu ra - giaûi thích vaø caâu höõu goïi laø ñaày ñuû, ñoái vôùi baøi tuïng thì chöa ñaày ñuû. Laïi noùi moïi ñieàu thieän, neáu ñoái vôùi toång quaùt baøi tuïng thì ñaày ñuû neâu ra - giaûi thích vaø caâu chöõ, neáu ñoái vôùi rieâng bieät töøng caâu thì neâu ra ñaày ñuû chöù khoâng phaûi laø nhöõng phaàn khaùc; cho ñeán tieáp theo noùi laø lôøi chö Phaät, neáu ñoái vôùi toång quaùt baøi tuïng thì ñaày ñuû ba phaàn neâu ra - giaûi thích vaø caâu chöõ, neáu ñoái vôùi rieâng bieät töøng caâu thì neâu ra ñaày ñuû chöù khoâng phaûi laø nhöõng phaàn khaùc, tieáp theo noùi daïy thì taát caû ñeàu ñaày ñuû. ÔÛ trong tuïng naøy laáy taùm chöõ laøm thaønh caâu khoâng daøi khoâng ngaén, ba möôi hai chöõ laøm thaønh baøi tuïng - Tuïng trong caùc kinh - luaän phaàn nhieàu döïa vaøo phöông thöùc naøy, tính soá chöõ vieát cuõng döïa vaøo phöông thöùc naøy. Laïi töø saùu chöõ cho ñeán hai möôi saùu chöõ ñeàu coù theå laøm thaønh caâu, nhöng saùu chöõ thì goïi laø caâu ñaàu, hai möôi saùu chöõ thì goïi laø caâu sau. Giaûm bôùt saùu chöõ thì goïi laø caâu ngaén, vöôït qua hai möôi saùu chöõ thì goïi laø caâu daøi. Hoûi: Theá naøo laø Ña vaên thaân? Ñaùp: Caùc chöõ nhieàu thì goïi laø Ña vaên thaân. Vì thaønh töïu nghóa naøy

maø daãn kinh laøm chöùng, nhö Ñöùc Theá Toân noùi: “Muoán laøm thaønh baøi tuïng, vaên chính laø chöõ vieát, Tuïng döïa vaøo teân goïi, vaø ngöôøi laøm ra tuïng.” Trong naøy, muoán aáy laø vui möøng yeâu thích mong muoán laøm ra baøi tuïng, laøm thaønh baøi tuïng aáy thì mong muoán naøy laø nhaân tuï taäp sinh ra duyeân cuûa tuïng. Vaên chính laø chöõ vieát, laø kheùo leùo thuaän tieän hieån baøy roõ raøng cho neân goïi laø vaên, bôûi vì chính laø chöõ vieát naøy khoâng chuyeån bieán heát ñöôïc; ñaây chính laø bieåu hieän roõ raøng coù theå hieån baøy vaên tuïng thì laáy chöõ vieát laøm Theå. Tuïng döïa vaøo teân goïi, thì tuïng laø giaû coù döïa vaøo teân goïi maø thaønh laäp, cuõng döïa vaøo caâu chöõ maø taïm noùi laø döïa vaøo teân goïi. Trong naøy, noùi döïa vaøo laø nhö röøng döïa vaøo caây. Vaø ngöôøi laøm

ra tuïng, tö duy quaùn saùt laøm ra caùc keä tuïng, goïi laø ngöôøi laøm ra tuïng. Tuïng döïa vaøo ngöôøi laøm ra nhö raén döïa vaøo hang - nöôùc döïa vaøo nguoàn, söõa döïa vaøo baàu vuù, vaø döïa vaøo teân goïi khaùc nhau, neân bieát! Trong naøy coù Danh - coù Danh thaân - coù Ña danh thaân, coù Cuù - coù Cuù thaân - coù Ña cuù thaân, coù Vaên - coù Vaên thaân - coù Ña vaên thaân. Ñoái vôùi neân chöõ coù Danh maø khoâng coù Danh thaân - khoâng coù Ña danh thaân, khoâng coù Cuù - khoâng coù Cuù thaân - khoâng coù Ña cuù thaân, coù Vaên maø khoâng coù Vaên thaân - khoâng coù Ña vaên thaân. Ñoái vôùi hai chöõ thì coù Danh - coù Danh thaân maø khoâng coù Ña danh thaân, khoâng coù Cuù - khoâng coù Cuù thaân - khoâng coù Ña cuù thaân, coù Vaên - coù Vaên thaân maø khoâng coù Ña vaên thaân. Ñoái vôùi boán chöõ thì coù Danh - coù Danh thaân - coù Ña danh thaân, khoâng coù Cuù - khoâng coù Cuù thaân - khoâng coù Ña cuù thaân, coù Vaên - coù Vaên thaân - coù Ña vaên thaân. Ñoái vôùi taùm chöõ thì coù Danh - coù Danh thaân - coù Ña danh thaân, coù Cuù maø khoâng coù Cuù thaân - khoâng coù Ña cuù thaân, coù Vaên - coù Vaên thaân - coù Ña vaên thaân. Ñoái vôùi möôøi saùu chöõ thì coù Danh - coù Danh thaân - coù Ña danh thaân, coù Cuù - coù Cuù thaân maø khoâng coù Ña cuù thaân, coù Vaên - coù Vaên thaân - coù Ña vaên thaân. Ñoái vôùi ba möôi hai chöõ thì coù Danh - coù Danh thaân - coù Ña danh thaân, coù Cuù - coù Cuù thaân - coù Ña cuù thaân, coù Vaên - coù Vaên thaân - coù Ña vaên thaân. Döïa vaøo ñaáy laøm Moân, ñoái vôùi caùc chöõ nhieàu ñaõ noùi nhieàu ít nhö lyù, neân bieát!

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.